¶GRAMMATICES Primæ partis Liber primꝰ Roberti VVhitintoni, Li. L. nuperrime recognitus.

¶De nominum generibus.

¶Ad florentiſſimũ inuictiſſimũq; principẽ HENRICVM octauum REGEM Anglię & Frãciæ. &c. Roberti VVhitintoni ſupplicatio.

Sanguine troiugenum claro de ſtemmate princeps.
Henrici, angelici gloria prima ſoli.
Ecce tuã infeſtat pupem fera dira Britãnã,
Grammaticen vatis dilaceratq; tui.
Conſule diue pie ſtudio, rex magne labori.
Edgarus vt fias, ora retunde lyci.

HVMILIABIT CALVMNIATOREM.

¶Ad florentissimum & inuictissimum principem HENRICVM octauum REGEM Anglie & Frãcie. &c. Roberti VV. L. hexastichon dedicatorium.

Cæsarij specimen lauri / decor vne triumphi
Phœbea vt lampas, septrigerumq; nitor.
Ecce tuus vates dat opus tibi iure sacrandum
Sub duce te laurus militet vsq; clyens.
Nec criticos metuet Momos, nec Rhinocerontes
Celsis dum titulis sit redimita tuis.

¶Robertus VVhitintonus Lichfeldiensis candidis lectoribus Salutem.

MOnent me immo cogũt vestra candidi lectores in nostros lucubratiunculas ingenua studia / deditissimiq; animi: vt si quid vobis gratuz e nostri ingenioli alueo emergat: in hoc prora (vt aiunt) et puppis mihi sit / enitar. Sed ecce quo magis ac magis vestre expectationi morem gerere in uigilo: eo mihi ipsi fio molestior. Saturnimoq; sepius video: affectus incommodo. Eo etenim precipitij corruit nostrorum typographorum incuria: vt iue dum inseruiant auaricie / inter carybdes fauces periclitetur nostræ fame decorum. Secundus aut tertius quisq; vix exactus est animus / a prima quã decẽnio ab hinc dimissimus editione: quo non cogimur alia aut alia nostra perlustrare opuscula obeliscq; et astericis limatius castigare. Noua tamen agminatim (id qõ solicitat animum) typographorum errata: que lector (vel iniquus) nostre iubentius ascribat imprudentie: pululascere conspicio. Adeo vt post multa et longa lassis vigiliis studia: oleum (vt dici solet) et operam perdidisse / tãq; Penelopes tela retexendo videar. Importunus enim redit indies et inextricabilis labor / qui nostra prouidia in horas perenni tanq; Iapetide supplicio corrodit. Ceterum haud procul aberit (quantum hariolari video) / quum causa scelis ipse erumnis nos liberabit manus Herculea. Interea tẽporis vos equissimi lectores equi bonicq; consulatis obtestor et vestri whitintoni lucubratiunculas non iniqua lãce pensitetis. Pridie assidue adesse non licet mihi: vt qui aliorsum inter aulica negotia necessario sepius sum prepeditus. In summa hæc sunt que hoc tempore volui. Valete ex officina winandi. Primo die mẽsis Junij. Anno nre redẽptionis. xxix. supra sesquimillesimum.

¶In eiusdem VVhitintoni Zoilum.

Quid lyce me carpis? quod non cedo tibi fama,
Vt fama præeas doctius ede tua.
Commoda parturio cunctis, incommoda fiunt
Cur tibi? plus iusto nam tibi forte places.
Angla minus placeant tibi, grata exotica quænis
Gratior est mœcho coniuge sæpe lupa.

¶DE GENERIBVS NOMINVM.

¶Primo de nominibus masculini generis

vt Jesus Soter Emanuel.nē. .i.nomen. — vt Adam. .i.viri. — Michael.Lucifer Sathanas. tāboni ḡ mali. .i.nomē.

OMne dei propriū petit hic, maris, angeli, & illud

the pope. a bysshop. an abbot. — god of the see. god of fyre. god of wyne.
vt papa. pōtifex. Abbas. — vt Neptunus. Vulcanus. Oelus. — vt gentilium. Deorum propria.

Quod sexum gestat pictam formamq; virilem,

eest wynd.
Eurus.
north wynd.
Boreas. — flumius Gallie.
vt hic Januarius. Aprilis. — south wind. Auster. — fluuius Italie. vt Tybris. — vt hoc Rhenum. .i.fluuiorū in ū neu. sunt: vt cetera i tā.

Hic Mensis, venti, fluuij proprium, dabit hoc um.

¶Etsi in euāgelio legit. Inuenimus Messiam: qō interpretatur Christus. Et alibi. Tu vocaberis Cephas/qō est Petr⁹ Ne iudices hec propria Messias : Cephas esse neutrius gñis: qz interpres dixit qō. Nā illud rēlatiuū refertur nō ad rē: ted ad vocabulum illud materialiter positū. intelligēdo qō .i.nomē siue vocabulum Messias. Turia nomen fluuij Valentie proximi. quod etiam Turia vocatur.

¶Exceptiuncula de proprijs fluuiorum.

fluuij nomē palus apō Stralferni. — Luca. Quā iuxta Lethes tacit⁹ perlabitur amnis. bonē.ii.vilj. : Lethes fluuius inferni. — Ethiopie. flumen.

Hæc dant stix Cauton Lethe, ast hoc Turia Muthul.

Fœmineo aut neutro, fluuiorum si qua reperta
Dicta figurate: ad flumen vel aquam referuntur.

¶Dicta figurate ideo protulit: q Poete per figuram Synthesim / fluuiorum nomina nunc in femineo/nunc vero in neutro genere proferunt. Unde eorū adiectiua ad hec nomina aquam aut flumē subintellecta referuntur. Fluuiorū tamen nomina in um/ natura neutrius generis sunt/vt superius quoq; diximus. Et licet solus Claudian⁹ dixerit. Floribus et roseis formosus Turia ripis. Neutrū tamen esse affirmant Prusicianus et Augustinus.

¶De vario genere & flexu Cherubin & Seraphin.

Dans Cherub hic Cherubis, simul hi Cherub inuariatum,

beatus Cherubim. — beati Cherubim. vnus angelus illius ordinis.

Hic Cherubim simul hi Cherubim sunt angelus vnus,

p literam. indeclinabile. .i.totum ordinem angelorum.

Plurali Cherubin dant hæc, Cœtum quoq; signant.

Sic declinantur Seraphin Seraphimq; Seraphq;.

¶De nominibus fœminini generis.

soror et coniunx Iouis.

(Tres sunt furie infernales. Alecto/Megera & Tisiphone.

Dea tempestatum/& inferior pars aeris. vt hec Iuno.

Dea ventorum. hec Diana.

a gloria rerũ gestarum dicitur. vt hec Clio.

vt hec Electo.

Hę petit omne deæ proprium musæ/ furiarum/

Metropolis Italie. vt hec Roma.

Uerg. Tibi candida Maia. hec Maya.

laurell/et olbey tree. hec laur⁹.

thyme. hec thymus.

Atq; loci/nymphę/mulieris & arboris/herbę

¶Finita in um (de quo inferius) sunt neutrius ḡnis/vt hoc ebenum/hoc petrosilinũ/ abrotanum. exceptis multerum nominibus.

Etiam noia nymparũ: vt Galathea/ Egle. Harpyarũ: vt Celeno. Charitũ: vt Aglaie. Parcarũ: vt Clotho.

q̃ futura p̃dicit. a mydwyfe. vt hec sagа. obstetrix.

Et quo duis nomen sexum signans muliebrem

¶Exceptiunculæ de propriis locorum.

Uelsciorũ vbs fuit. Dic Sabini icole. vt hi Sabij horũ.

vbs Etru: ria. in Uere: tanus/a/ũ. Ueij/orũ.

Gallie vbs. parrisij/orũ.

Metropol Sirie q̃ et Dierusalem dicitur. vt hec solima/orũ.

Scythie princeps oppidũ ipsius regionis. in Bactri/orũ. incole. Bactra/orum.

Omne loci proprium sit in i/mas, sed per a neutrum

Armenie ciuitas. hec Artaxata/orũ.

oppidũ et mons vbi Machael archangelus visitur.

oppidũ in Brutijs peligne regionis Ouidij patria.

Plurali, tamen hic Acragas Sulmo dato neutris

vic⁹ Italie. apud. Siluiũ.

apud. Priscianũ.

oppidũ ad Alexandro. conditum.

oppidũ Umbrie.

oppidum iuxta Oceanum.

Cim sic Cere, Nepet, sic Zeugma, Reate, vel Ispal.

vbs Italie. vetus oppidum Italie distans a Roma. xv. millia passuũ.

vbs est Caldeorũ.

oppidum Ethiopie.

vbs Armente.

vbs Grecie.

Præneste, & Tybur, Suthul, Muthul, Bogud, Argos.

vbs Italie.

Insula in Egeopa: tria Pittaci sapientis.

vbs Asie.

Hic aut hoc Anxur, hic aut hæc Lesbos Abydos

¶Exceptiunculæ de propiis locorum.

est quercus durissima. vt hoc robur. acer.

maple tree. corke. suber.

species salicis. an oseyarde. siler.

est genus leguminis. peper. piper.

arbor odorifera et gummifera. cicer. frankencense.

Arbor & herba dat hocr/quod finit, dabit hoc thus.

the palme tree.

est lignum nigrũ in India nascens q̃ cita durescit. in lapidẽ.

a boxe tree.

vt balsamum/ebenum/buxum.

Balsamus, atq; ebenus, buxus, dant hæc, simul hoc um.

genus pinus/q
ſpinis refertũ ſit/ a buſſhe/or in holy.
black thorne/or ſo tre.wodbynde. a greue. a brere. oles ſyluestris.

Mas ſpinus cytiſus, dumus, rubus, ac oleaſter.

.ſ. apud Serenũ. ab hoc oleaſtrũ. apud Titum Calphurniũ.

Apta rubus legitur, ſimul hæc oleaſtra reperta.

¶ Forte litenter (Manditur apta rubus gingiuis) Serenus dixerit. Et Calphurnius We teneras ſalices iuuat aut oleaſtra putare.

eſt pinus ſyluestris: vt dicit Plinius libro xvi. pyrus ſyluestris. pyraſter vel trum.

Hic pinaſter, & um dabit hoc, ſed cetera formes,

apud Probũ grammaticum. apud Priſcianum.

Hic vepres, ſimul hi vepres, hęc lego vepres

¶ Ouiũ. v. meta. Aut leporꝭ qui vepre latens et inde vepricula. Cice. pro ſextio. Ut alia ex vepriculis exacta.

hauthorne tree. apud Priſcianum.

Flecte per hæc ſentis, ſimul hi ſenteſq; leguntur.

¶ De nominibus fructuum, fruticum, & partem vel materiam ſignificantibus.

Fructum vel fruticem: quæ partem materiam ve
Signat pro varia tu voce genus dabis aptum.

¶ Nota q̃ ſignt fructũ: vt hoc prunũ. hec nux/caſtanea/glãs/ficꝰ. Aut fruticem: vt hec mirica/hoc vidurnũ/hoc ſiler. Uel partẽ arboris: vt hic ramꝰ/hoc foliũ/hec frõs/frõdis. Aut materiam: vt hoc lignũ/hoc ſuber: ſumunt genus pro varietate vocis.

qui vel que oppidũ in- vt hec Siycerũ.
ſeruꝰ vel ſua. ſcortatur. xta Ueios. hęc Euſtachium.
hoc mãcipiũ. hoc ſcortum. hoc cruſtumiũ. hec Mortium.

Vm petit hoc ſemper: niſi ſit nomen mulieris.

vt hoc a.b.c. hoc bo. hoc crax. hoc amo. hoc magiſtrõum indeclinabile/

Littera, ſic quicquid pro ſola voceq; ſumptum.
Neutrius generi, fertur/ſimul inuariatum.

¶ Annotatio.

¶ Satis curioſe ac potius ſupuacanee quidã grãmaticꝰ: vt abſolutior (nõ dicã verboſior) aliis videak: inter cetera q̃ plurima lenicat hec nois mãcipiũ/ſcortũ/ mechaliũ q̃ vtrũq; ſexũ ſignt (eſſe neutriꝰ gñis. In ſex ꝓterea locis (tãq̃ palinodiã recantaturus) varia nola in ũ terminata eſſe neutriꝰ gñis loquaciſſime blaterat. Aperiat velim: vel ſecutientes ſuos oculos: vt dicat vnico nõ hemiſtichio illud ꝓceptum (vel ſciolo) ſatis apertum. Um petit hoc ſemper. hoc eſt terminatũ in ũ / quicquid ſigẽat ſemp eſt neu. gñis. niſi ſit ptoptium mulieris: vt hec Sircerium.

¶ De communi duorum generum.

q̃ vel que aliis q̃ vel q̃ eſt de a huſbande. an outductũ plebet. Arabia. or wyfe. lawe.
vt hic et hec dux. Arabs. coniunx. exiex.

Hic ſimul hæc poſcit nomen: quod voce ſub vna
hic et hec princeps/qui vel que preeſt. hic et hec comes/qui vel que comitatur.
Maſculinum ſexum deſignat fœminiumq;.

¶ Hallucinatur idem nomina vtrũq; sexum figuratia: vt captigena/ alienigena/testis ꝛc. sub triplice genere apud probatissimos authores adiectiue esse vsurpata. At vel talpinos sum at oculos/et explorando inueniet apud probatissimos et alienigena/ captigena/et testis esse substantiuũ communis duorum generum: et alienigen⁹/na/ num. captigenus/na/num. et similia adiectiua trium terminationum. Sed forte in illo valeri: quod male citat deceptus est. vbi dicit alienigena studia. Discat ab alienigen⁹/a/um/esse. Et illud Uergilianum. Captigenumq; pecus. de captigenus/captigena/captigenum.

¶ De communi trium generum.

deceyuable/ or/false. — wyse/or fortunate. — cawarde/or false herted.

vt hic hec hoc fallax. — prudens. — excors.

Vnam si vocem dat mobile/ sit genus omne.

vt hic et hec omnis. — et hoc omne.

Si binas. prior hic dat & hæc, hoc posterior. si

.s. vox. .i. masculinus.

Ternas. prima maris, sit feminœq; secunda,

.s. vox. .s. generis.

Tertia neutralis. Romanus sit tibi testis.

¶ De nominibus dubij siue incerti generis.

His dabis authores, nunc hic nunc hæc tribuere,

est cuiuslibet rei extremitas. angl. a brynk/a bãk/or margen. — ¶ si cor ianue: est ferrũ in quo ianua mouet. angl. an henge of a dore.

more comune vse.

Tritior ast vsus dabit hic margo quoq; cardo/

finuing. — reanynge water. — a basket/or an owle. — a wyket. — a panther. — a buckle/or a doe.

a molle.

Talpa / amnis / bubo / corbis / pantheraq; / dama/

est locus amenissimus. — cuiuslibet rei obstaculũ. a sloppe. or a lettynge/or a dore bare.

a snake. — lapillus coloris rubei et subcandidi. — duste. — pomarium.

serpens.

Anguis / iar(q;) donix / puluis / paradisus / obexq; /

collis ornamentũ. — portu ppt nauigãtiũ. — the rayne bowe. — gẽma cantat vnguis. — a sluce/or a condyte.

a nette. — a coler. — salutem. — .i. iris. — humani. — pype.

pro rete.

Ftrætis / torquis / pharus / arcus / onyxq; / canalis/

funis nauticus. — hetus aboue tina que nõ maturescit. — a pyt/or a pytche. — angl. terre. herbe nomen. — nauigiũ oblongũ. angl. a barke.

Atq; rudens / grossus / scrobs / intybus / atq; phaselus,

inwarde fatnes. a payre of tonges. dorsten. .i. hernia. a pomesse stone. barke of the tree.

Iunge & adeps forceps ramex pumex quoq; cortex

a snayle. a gnatte. a water edder. a stocke.

Limax atq; culex natrix stirps pro quoq; trunco,

corpus insecabile et tenuissimum. per quã sordes effluunt.

the more comẽ vse. angl. a mote in the sonne. a plane tree. the sayle clothe. a paliche.

Tritius hæc atomus platanus sic carbasus aluus

lynx/scu lynca est genus parue nauicule e cauata arbore.
aial ex lupoꝝ cer= narioꝝ genere.
vario collo ꝛ macu= loso tergore.

a wythe. a boote. a crane. a serpent. a cypresse tree.

Lynx restis/lynter / grus / serpens/atq; cypressus/

a barell/or costrell. a flynte ampulla olearia. stone. a wyne braunche. water.

Lecythus/atq; silex, his panpinus adde laterq;

a gutter tyle. a hele. comune people.

Imbrex/calx/& frons. hic aut hoc flectito vulgus.

a daye. dies. a tyme.

Hic petit hęcve dies pro luce aut tempore sumptum

.i. Priscianus. vt hi dies/horum dierum.

Vt sentit Priscus/plurali semper & hi dat.

for a day. .i. alii hoc & p tpe. tñ diecula. i. paruum tempus.

Tritior hic pro luce dies, secus hæc petit vsus.

¶De noĩbꝰ ꝓmiscui siue epicœni generis.

.i. duplicem. .i. terminatione.

Binum quæ sexum compręhendunt voce sub vna.

.i. genere.

Ac vno articulo generis sunt hæc epicœni,

a sparowe. an egle. a gadbriese.
vt hic passer. hec aquila. hoc oestrum. agreeth. conuenientlye.

His dabis articulum/voci qui conuenit aptum.

¶Oestrũ grecum est/et latine dicitur asilus volatile parum/ quo tota exterrita syl= ua diffugiunt armenta.

¶Exceptiunculæ.

a cokrell. a henne chyken. a henne. the female.
chyken. vt hec pullastra. a cocke. gallina. a done male. columba.

Pullaster creat a de se/gallusq; columbus,

a heyghwall/
anis loquar. a bolarde/or
angl. a pye. a sparre hagge. a capon.

A pica differt picus, capo vel capus idem.

¶De genere nominum numeralium.

bothꝰ. twoꝰ.
vt in plꝰ numero ntō ambo/he/bo. duo/a/o.

Plurali per treis voces flecte ambo duoq;.
Plurali numero hi simul hæ tres hæc tria flecte.

De numeralibus inflexis.

vt in plꝰ numero hi ꝛ he ꝛ hec quattuor. quinq;. viginti. triginta. quadraginta. cꝫ quaginta. sexaginta. septuaginta. octoginta.

A tribus ad centum numeralia nomina cuncta,
Plurali commune trium sunt inuariata.

De vario flexu huius nominis Centum.

Centū substantiuum.
vt ntō hoc Centū indeclinabile. et hic dices hominum.
Singlari centum hoc dabit inuariabile fixum.

Centū adiectiuum.
vt ntō hi et he ꝛ hec Centū indeclinabile. et hic dices Centū homines.
Plurali commune trium dat mobile Centum.

CC. hi ꝛ he ꝛ hec tercentum. CCC.
vt in plꝰ ntō hi ꝛ he ꝛ hec ducentū. ꝓ aduerbio per syncopam.

Centū cum aduerbio.
Sic flectes Centum quum aduerbio compositum fit,

De compositis cum Centum variatis,

.i. compositum.

Centū cū nomē compositum.
Per tres diuisas voces cum nomine Centum.

CC. CCC.
vt in plꝰ ntō ducenti/te/ta. trecenti/te/ta.
Plurali tantum flectetur teste ducenti,
vt quadraginti/te/ta. quigenti/te/ta.

Cōposita cum genti.
N quoties præeat flectas sic iunctaq; genti.

De vario flexu huius nominis Mille.

Mille substantiuum.
vt hoc Mille indeclinabile. hic dices Mille hominū. duo Millia hominum.
Nille dat hoc fixum, singari non variatum:
vt in plꝰ ntō hec Millia/stō horū millū/dtō his millibus.
Cuius plurali ternus sit Millia flexus.
vt in plꝰ ntō hi et he et hec Mille indeclinabile. Et hic dices Mille homines. his mille: ter mille homines.

Mille adiectiuum.
Plurali inflexum genus omne est mobile mille,

Annotatio.

Male saretit. idē ꝓceptū de nūeralibꝰ nobꝰ aridū/pplexū/ꝛ insto imꝑfectiꝰ dicēs. Noia que numerare solēt genus omne receptāt. Si inicienter hoc dicit/mēdaciū facit. Si sciens hoc scribit/mēritur plane. Nā si semicecus fuerit perspiciat: et Centū/ꝛ Mille neutriꝰ gñis dūtaxat substātiua/et tria gñm adiectiua. Preterea composita de Cētum. aliqñ indeclinabilia per tres articulos. aliqñ per tres voces diuersas declinabilia: vt diximus supra.

Speciales regule sequuntur. Primo de terminatis in a,

Angl's fardell. vt hec farcina. (.declinatiõis.

qui domi gla= diatores docet. vt hic lanista. Baptista.

Hæc petit a primæ dant hic finita per ista.

A primæ. declina= tionis.

qui vel que aliquod poema facit. vt hic poeta/vel tes.	a blasyng sterre. cometa/vel tes.	the pope. vt hic papa.	pdator mercatorũ in mari. pirata.

A vel ab es græco: signans tantumq; virilem

a cuccolde. currucca.	mare Hadriaticũ.	hec Hadria sigt oppidũ ppe Ferrariam. nũc demersum. Fuit etiam Hadria Colonia Romanorũ a q Hadrianꝰ imperator.

Sexum nomen in a, mare hic Hadria, sed secus hæc dat.

¶Annotatio.

¶Exaggerat idẽ cœcus multa nola in a esse masculini gñis: vt pirata/trapezita/holophanto: cum aliis numero octo et viginti. Quum non solum ea/sed etiam alia de quibus nihil meminit. vt papa/collega. ẽ. que solum masculinum sexum sigñt/et in districto nostro eorum genus satis inculenter cognoscitur. Quedam etiam ex his gignunt de se femineum: vt a Poeta/Poetria. Citharista/Citharistria. Prophetа/Prophetissa. cum aliis.

¶Exceptiuncula.

Solus Despauterius negat esse neutrum.

Polẽta est genꝰ esculẽti ex farina et aqua mixtum: angl'. water grewell.

Vult primi flexus nunc hæc/nunc hocq; polenta.

¶De terminatis in a neutrius generis.

dogmata sunt vnius cuiusq; secte secreta. vt hoc dogma/tis.	et sẽm Quidã indeclinabilia.	Hebrei diuitias vocãt punicũ lucrũ. tios p angelos cũ omega scribit.	est cibus celestis. est cibus celestis. ministratus.

A ternæ neutrum: non flexa vt Mammonæ Manna.

A tertiæ declinationis,

¶Exceptiuncula.

Pascha Hebreũ latine sigt transitũ: q; Christus trãsiuit a morte ad vitã. angl'. Easter.	dicũtur ab arceo quia arcẽt hostes/sunt tela quibꝰ munimur. dicũ= t etiã instrumẽta olim artũ. wepẽs/ot toles. vt i pkali hec arma/orũ.	ab extãdo q emi nendo dicũtur vitalia. vt iecur cor/pulmo. exta/orum.	sunt quedam intestina a gracilicera/siue arterie p latera descendentes. Ilia/orum.

Pascha: at in a tantum plurali dicito neutra.

¶Pascha prime declinationis: q feminini gñis: quidam male sentiũt: alie tertie declinationis/et neutrius generis asserunt. Sed (Augustino teste) nomen Hebreum est indeclinabile. In quo maxime errauit Seruius.

vt hoc Epigrãma/atis: vel hoc Epigrãmatũ/ti. hoc dogma/atis. et tum/ti.

A græcum ternæ quandoq; dat umq; secundæ.

¶De terminatis in a communis generis duorum.

agros colẽs. a hubsãde mã or woman. vt hic et hec agricola.	a Rome ronner. perfuga.	a man sleer. romipeta.	a greeyan. homicida.	a waytynge seruaunte. grauigena. pedisequa.	Perfuga' que ad hostes fugit.

Duãa colo/ fugio/peto/ cædo/ gigno/ sequor ve

Conuene

q̃ ex vno — q̃ ex diuersis gentibus. — qui vel que — seruus ex an=

lõginquo loco in aliũ venit. ang. a strãger. Aduena. — in vna mẽsa conuenerunt. conuena. .i. gentile. a ghest. — currum regit. angl. a carter. — cilla domi verno tempore natus.

Et venio/ patrium/conuiua/aurigaq;/verna.

¶ Nomen patrium est communis duorum: vt hic et hec Israelita/ Moabita/ Turca/Scyta/Geta/Sarmata.

puer quẽ Iuppiter ex nive formauit. Niuigena. — quinis Christianus a ꝟbo. i. filio dei regeneratus. Uerbigena. — Centaurus ex nube genitus filius Ixionis. Nubigena.

Dant hic & hæc. sed nix verbum nubes sata mas sũt.

¶ De genere terminatorum in e.

dicitur Aphrica tertia pars mundi. — dicitur latine Quinquagesimus: q̃ ille dies est a resurrectione Quinquagesimus. anglice. wytsontyde.

the see. vt hoc mare/is. — vt hec Lybie/es. — hec Penthecoste/es.

E latinum Elatium petit hoc, sed barbara græca dabunt hæc/

Nota scientiarũ apud grecos in e: apud nos in a efferuntur: vt hec Grammatice/ab hec grammatica ces. .i. latinum.

Hęc latium a dat ab e quæcunq; scientia græco.

metus incussiones per verba aut signa. — vbs Peloponnesi — quam Persius extruxit.

vt in pl'ali he mine/arum. — he Mycene/arum.

Flexa per e tantum plurali fœminei sunt.

Tempe nemus amenissimum in Thessalia. a wall.

Plurali dant hæc Tempe & cete inuariata.

Thebe. — Thebes. — Thebarum.

Hęc Theba, hæc Thebe, plurali hæc flectito Thebæ.

¶ Thebe vrbs multiplex: vna in Egypto/alia in Boetia/alia in Thessalia/ alia in Italia/alia in Aphrica centatissima: tamen in Boetia a Cadmo condita.

¶ De genere terminatorum in i.

herba cuius semen tantam acrimoniam habet vt lachrimas excutiat. vt hoc sinapi. — arbor lachrime ang. gumme. hoc gummi. — of this maner. vt huiusmodi. — of suche maner. illiusmodi.

Sinapi: mustarde sede.

I singulari I dabit inflexum hoc, genus omne orta a genitiuis.

nullius precij. indeclinabile. placẽs. quod est nihil. — putamẽ nucis dicitur etiã ꝟ eo — vtilis siue frugalis. anglice. thryfty.

addi põt macipi siue mãcupi

Binis sic nihili cordi nauci quoq; frugi.

dicuntur filij: q̃ vt ait Woñ. libertate a parentibus regendi sunt. vt in pl'ali hi liberi/orum. — lattes wyndowes/ hi cancelli/orum.

I plurali, Mascula plurali tantum deflexa per i sunt.

¶De genere terminatorum in o.

manlynes/or force. derkenes.
vt hic sermo/onis. hec fortitudo/nis. hec caligo/caliginis.

Hic dabit o, tamen hæc do/go: quæ inis in genito dant. O, do. go.

filius Veneris. hec cupido pro cupiditate
deus amoris. sumit. tñ cupido est gra-
cecus depingitur. vior & cupiditas.

Flecte Cupido per hic quando est deus: secus hæc dat.

¶Cespitat idem dicendo Cupido esse dubij generis.

instrumentum quo vtimur
ad extrahenda vasa castratus
lapsa in fluuios. an- a dagger. a mattock. a geldynge.
an ordre. glice a dragger. vt pugio/onis. ligo/onis. spado/onis.

Hic ordo/harpago: & quod in o genitum facit onis,

ör tã de pi-
scib⁹ q̃ po- similis pene l/interponitur
mis & de inflictio quã Epẽthesin metri
anima- alteri imiisti. gratiam/idem quod
vt hecclectio. libus. vt pes p pede. metus.

Hæc verbale in io/caro/ talio/ religioq;. Verbale in io;

the ase of the dyes/or the p conuinctione/et inde
a perle. ase poynt in the tables. communio.

Vnio pro lapide aut puncto dabit hic, secus hæc dat,

a mã/or
a womã. nobody. a mayde. a the fe.

Hic simul hæc dat homo/nemo/cum virgine/latro. O cõe duo-

a pounde in weyght orum,
or of money. redy/or latine fal-
indeclinabile. present. sus dicitur. O neutrũ.

Pondo dat hoc: tria dant præsto pseudo inuariata.

¶Annotatio.

¶Insanit idẽ cec⁹ absolute dicẽdo/omne/ꝝ in o terminatũ posse fieri nomẽ masculini gñis tertie declinatiõis: vt a comedo/is: comedo/onis. A chachinno/as: cachinno/onis: quum nusq̃ legitur ab audio/is: audio/onis: nec a lego/is: lego/onis. et hutusmodi inculcat verbolissimus/quattuordecim in o esse masculini gñis: vt cerdo/ordo/vdo. rẽ. que vel monostricho nostro satis cognoscantur.

¶De terminatis in u/l/t/c.

Affrani⁹ antiqu⁹ poe-
hony. a horne. a heed. mylke. ta q̃dã loq̃mur sal me-
vt hoc mel. hoc cornu. hoc caput. hoc lac. rũ c. l. apud antiquos.

Hoc l & u/ t/c sal nunc hic: hoc dedit olim, L. V, T, C

¶Exceptiones.

halec est quoq̃ cõdimẽ- ex visceribus piscis
a herynge. tum piscium. angl. galentyne.

Hæc dat & hoc halec signans piscem atq; liquamen.

magistratus. ¶Mugil vel mugilis est genus pisces
a horse apũ Romanos. capitosi qui omntum piscũ squamis
the son. combe. primarius. intectorum velocissimus est.

Sol/ strigil/ & consul/ mugil/ tu masculla dices, Ol, Il, Vl,

¶ Somnia st idē hoc nomē cōsul esse cōmunis ghis duorū. p eo vel ea q̄ cōsulit. Quid absurdi⁹ q̄ dicere: mulierem consulē cū nusq̄ legit. melier in cenatu interesse: aut de repub. cōsuluisse. Nisi illud quod Salustius in Ciceronē contumeliose inuectus est dicens. Tu cū Terentianis cōsulis. Jā quod vel semiceeus facile videat satis mordacē ledoris tā: neq̄ sine sonnis dictam.

q̄ vel pre alitosaltat in	a chā:	a watch mā	he/or she
p duorū. dignitate.	pyon.	or woman.	thar is ba: nyshed.

Sunt commune duum præsel / pugil & vigil / exul.
or qui nullius est preci.
vt hic hec hoc nequam indeclinabile.

Em, Tantundem petit hoc, tria nequam non variatum,
a fewe/or one/or. ij.
somany. howmany. vt aliquot. vt plāli ntō hi ⁊ he ⁊ hec tot/quot.
Tot/ quot/cum natis plurali omnis neq; flexa.

¶ De terminatis in an/& in.

idem quod sol.
sigt etiam nomē gigantis.
vt hic Titan. a delphyn fysshe. hic delphin. Salamin nomen vbis est feminei.

An, In, An dabit hic simul in semper græcum est quoq; nomen.

¶ De terminatis in n.

		canens	a trum:	
lyght.	a mare	in Tibia.	peter	idem.
vt lumen.	mayde.	vt Tibicen.	Liricen.	Tubicen.

En, En petit hoc, syren dabit hæc: dant hic cano nata.
est morbus qui a mento incipiēs to: tū corp⁹ sca:
idē qđ bie inficit.
splen. a wodcock. a splen. a combe/a pleyse/a wedgod of uers sley. mary age. the rayues of the backe.
Atq; lyen/lychen/atagen / splen/pecten / hymen/ren.
a blast of wynde. Quasi velamen/Jouis sacerdos erat velatus.
Spiritus hoc flamen: Iouis hic flamenq; sacerdos.

¶ De terminatis in on.

mons Boeotie musis sacer
vt hic helicon. epytheton.

On, On petit hic ternæ: dant hoc sed græca secundæ.
principalis vbs in Caldea. regio ⁊ oppidū. est figura vel es:
vt hec Babilon. hec Sydon. clothe of rayues. figies.
Vrbs dabit hæc vel in on ternæ: sic sindon & Icon
instrumentum musicum quod pulsatur plectro/ vel calamo. hic Barbitus/hec Barbitos/hoc Barbitum.
Barbiton hic/vel in us, sed os hæc dic, um dabit hocq;.

¶ Halcyon/onis:et halcione/es:auis. Idem Halcedo dr quasi algedo quod frigidis temporibus in hiari pariat.l.in medio hyemis. Ferunt hanc autem paulo maiorem passere/pennis purpureis/candidis admixtis.

Halcyon/halcyone hæc. dubij tamen halcyonis sit,

¶ De terminatis in ar.

probite stella Veneris dicitur/
et ponitur pro splendore
cuiusq; rei.

cuen/or lyke.	dyfferent/or olde.		
vt hoc uber.	sigt similc.	vt compar.	dispar.

Ar petit hoc.lar hic.par mobile nata trium dic, Ar,

¶ Lar et idem Genius/deus domesticus/cui focus sacer erat isdem et penates:et q̃ priuati dij sunt:sumitur ipsa vocabula pro ipsis domib⁹. horati⁹. Qui patrium nutrit donat fundũq; laremq; Martial⁹. O mihi curarũ precium non vile mearũ Flacce/ Antinoei ipes et alumne lares. Sain. Nobis paruũ larẽ esse. Erat idem q̃ dicit lar raro masculinum. Par substantiuum est neutrius ghis:et significat copulam aliq̃rũ rerum.et par columbarum.

cantus cum prima luce.	quedam herba.

vinariũ .s.cũh.

Lucar auis baccar petit hæc:vas bacchar at hoc dat.

¶ De terminatis in er/masculini & neutrius.

	est materia pa=		morbus
	nimẽtorũ q̃ edi=	fibula in humeris	corrodens
	ficiorũ dirupto=	aut armilla qua	angl'a
a chylde.	a fourneyer/	rũ.angl'rub=	vestes nectuntur.	canker.
vt hic puer.	or a waye.	bell/or grauell.	a tache.	cancer is.

Er dabit hic,sed iter/ruder hoc spinter/quoq; cancer. Er,

¶ Infert idem antiquum iterer pro iter:et iter inauditum huic seculo pro aue. Ca= pitinus infert rudus deris.

nã cãcer cũ=	legitur et hoc				
cri est masc=	vesperc et hec				
lini et pisc is	vespera.the euen				
et signum.	sterre/or cuẽ				
a crabbe.	tyde.	vt vesper.	vesperus.	hoc vesperum/ri.	

Ternæ sic vesper. dabit hic erus/hocq; secundę um.

	de oppidis				
tumor in dorso	ruina et de		est genus	herba q̃ sile⁹	
vl'i alia pte cor=	populato.		legu=	c⁹ crudũs	
por; legit q̃ gyb=	a deed body		mi= genus	culmo la=	
b⁹ apud Juuena.	hoc cadauer/eris.	gynger.	popy.	nis. herbe.	serpilli.
vt hoc gybber.	declinationis.	vt zizyber.	paper	cicer. siler.	laser.

In ber/ uer ternæ/ & terræ fœtus retinent hoc. Ber. uer,

¶ Water et mulier quia ad sexum femineum pertinent/dictum est superius.

est agmen aquarum	qui et cucumis dicit	
largus ex peretis	fructus qui lautiori	
effusum nubibus.	ventre crescit.	dicitur et pulais.
a shoure of rayne.	a gourde.	duste/or poudre.

Imber/ cum cucumer / sic puluer masculadices.

¶ De terminatis in in er/communis duorum.

Virgil. Pauperis ⁊ tugurii gestũ cespite culmen. that gothe out of poore. fecundus. abundans.

Hoc huber mã ma mulieris an glice. a pappe/ a tete/ or brest. etiã huber tas.

Hic dat & hæc pauper/sic puber/degener/huber.

¶ Puber qui ⁊ pubes dicitur est mas qui ad tuor decim annorum/ad generandum aptus: vel femina ad concipiendum apta. Dicitur etiam lanugo circa genitalia. Errat idem dicendo hec adiectiua esse trium generum: cũ nusq; legantur cum neutris iuncta/nisi in obliquis.

vt terere telo. hubere solo.

Quæ tamen obliquis neutris sunt iuncta aliquando.

¶ De nominibus trium generum.

sigt idẽ quod tumidũ. Teren. Caput est tuber colaphis. qñ est adiectiuũ.

blacke. vtniger. wretched. miser.

Adiectiua per ⁊ sunt mascula, tuber & omnis.

Hoc tuber longum tumor est/fungi speciesve.

Est arbor tuber hæc breuis. hic Lybicum quoq; pomum.

¶ Tuber pote/pduct. neutri⁹ gñis/est fungi spẽs. Juuen. satyra. v. Fumat aper post hũc radũtur tubera si ver. Tũc erit. cẽ. Methaphorice. Tuber dicitur tumor rotũdus in quocunq; corpore. Tuber vero prior cor. est arbor Lybica: feminini generis. Et masculini generis est pomũ eiusdẽ arboris. author est Nintuita. Martia. in Xenijs. Lecta suburbanis mittũt a pyriana ramis. Et verne tuberes q̃d tibi cum Lybicis/ pro pomo. Sueto. in Domitiano. Oblatos tuberes seruari iussit in crastinum.

Hæc vario recto flectes. hic er, hæc is, & hoc e.

celebris vir/q; in ore olim versatur ⁊ hoc passiue tã ad rem q̃ persona famose. pugna pedestris. vpon fote. pugna equestris. vpon horsbacke.

of the felde. swyfte.

Campester/volucer/celeberq;/pedester/equester.

nũc acutũ/nũc asperum/ nunc fortẽ/nunc velocem/ nunc vehemẽtem/nunc diligentem/nunc seuerũ. nunc letum/nunc celerem significat.

of the wood. holsome.

Acer/ sic alacer/ syluester/iunge saluber

of the fenne countre. medium est inter duo repugnantia.

Adde palustер eis/necnon celer: atq; sequester.

¶ Sequester/sequestri. substantiuum: significat eum apud quem plures eandem rẽ de qua controuersia est: deposuerunt. Inuenitur quoq; sequester/tra/trum. Virgilius Et pace sequestra dixit: significans inducias: que medie sunt in bellum preteritum ⁊ futurum.

declinationis. declinationis.

Inter dubis. est de quo impe rius dicitur.

Quod ternæ raro est/quum sit plerumq; secundæ vt hic et hec campestris/et hoc campestre.

Interdum solum flectes hic & hæc is/& hoc e.

¶ De terminatis in ir.

vola mas
nus. the palme of the hãde. fyre.

ciuitas hispanie opulentissima in Gaditib⁹: qõ olim alij Tartessum appellabãt. cuius femineum est natura. figurate neutrum.

Sall. histor. Tartessus ciuitatẽ quã nunc nomie gaddir habent.

a man. vt hic vir/viri.

Ir primi generis, ir/ pyr/ Gaddir tamen hoc dant,

martyr grece/testis latine.

Ir.

Hic simul hæc martyr nomen græcum retinebit

¶De terminatis in or.

Senatores patres conscripti dicti apõ Romanos. an alder man. vt hic Senator.

qui agit. hic actor.

ador genus frumenti. cãdidissimi. a herte. marble.

the calme sce.

De terminatis in or.

Nomen in or petit hic/ador hoc cor marmor & æquor.

Tñ reperitur communis duorum.

Or.

hic et hec fortior hic et hec doctior.

Comparatiuus in or hic & hæc dat mas senior sit,

Uxor/sororis/ superis dicta femineã sunt.

hic author grecum. i factor/vel factrix.
hic et hec author: qui vel que princeps est vel primum inducit populum ad pacem/ vel bellum.

Hic dat & hæc author. memor omne. dat hæc tamẽ arbor.

Quib. Sponsor coniugi/stat dea picta sui. Wathens. Virgo intercessor nostra fer ante deum.

hic et hec Rhetor. qui vel que Rhetoricam docet.

pauca in sor/et tor: creant femineã in trix. nisi tontrix/et autrix.

Aug. Authrix peccati eua: an trix meritꝰ WARNA.

Hic dat & hæc tor sor: quod non dat fœmineum trix.

¶Annotatio.

¶Titubat idẽ cecꝰ mẽtiẽdo author grecũ cũ b/adiectiuũ esse/ quũ sit substantiuum cõmunis duorũ: idẽ qõ factor/aut factrix. Et auctor cũ c/ab augeo masculini gẽris et creat autrix. Juno Virgiliana dicit. author ego audiendi. Item. Ouidius fastorum quarto. Optima tu ꝓpriꝰ nominis author eris. Sed in illo virgiliana forte deceptꝰ est. Li. iij. Italiã petijt fatis authoribus esto. Ubi male censet: authoribus adiectiuum/quum sit substantiuum per appositionem figuram coniunctim.

of dyuers coloure.

vnsemely.

.ij. bodyes. vt hic hec hoc bicorpor. hic hec hoc discolor. hic hec hoc indecor. i. inornatus

Sunt commune trium corpus, color, & decor orta.

purgamentum farine branne.

angl. full .i. saturatus/a/um. satura. i femi. et saturũ in neu.

brymstone. vt sulphur/uris.

Hoc petit ur. furfur mas semper: sic satur esto.

¶Reperitur in Euangelio Joãnis. Multꝰ murmur erat de eo in turba nõ est imitãdũ. Plautus in anularia masculinũ protulit gurgurẽ. Turtur est dubij/ de quo superius in precepto de dubio genere. Auxur/ciuitas tam masculini/ꝙ neutrius.

homo Asturia ciuitate de hispanie. cuiꝰ femineũ Asturica.

a gryppe.

a turtle doue/or turbut.

Turtur auis piscis petit hic/sic vultus & astur,

quisquis ex augurio rem futuram cognoscit. a sothesayer/or a wysard.

quisq; de Liguria. patria.

a theefe. tame/or meke.

Hic dat & hæc augur/ ligur/ & fur/sed cicur omne

¶Annotatio.

¶Decipit idē cec⁹ antiquitatis affectator præcipiendo hec nola guttur/et murmur esse masculini gñis. Neq; pudet eūdem vaniloquū prorsus præcipere hec nola ligur/ satur/fur/& augur per tria genera flecti. Quum satur solum masculini generis reperitur/et cetera in neutro gñe nusq; leguntur.

¶De terminatis in as.

amor/sive cultus/quem exhibem⁹ deo parentibus sive bene meritis. vt hec pietas.

a posside/a halfpeny. assis.

a man. masculi⁹.

venti septentrionales. vt hic Boreas/Cecias.

As. As petit hæc. tamen hic as: mas/sic nomina primæ.

Hic abbas/atis pater ōis: prius dictū: q; signat fortem virilem. Etiam abas abātis ppriū.

a gryphe. vt gigas gigātis.

an elephant. elephas/antis.

a dyamonde. lapis idoneus. Adamas/antis.

Cicero ad Atticū dicit li. viti/ In quo fluvius est aditer. Arpinas neutro genere. vt hic hec hoc arpinas/ātis.

Et quæ dant antis ternæ: gentile dat omne

¶Hec nomina nostras/vestras/et cuias: non solum patriam/gentem nationemq; significant: sed etiam sectam/partemve. vt hic et hec et hoc nostras. et hoc nostrate.

Sic nostras/vestras/cuius/quondamq; per hoc e.

¶Olim dicebant hic et hec arpinas/et hoc arpinate/nunc autē hic et hec et hoc arpinas: sic et nostras/cuias. cē. In pinr ali tes/vel tia. Cicero ad Cecilium. Non solum hec oratoria/sed etiam verba nostratia.

idem quod nugax/nugator qui vana loquitur.

Omne petit nugas. inflexa hoc fasq; nefasq;

¶De terminatis in es.

bellicū instrumentū ad dirumpendos. muros. masculus vt hec seges. res. spes.

circulus ereus q̄ in collo equi in publico stantiū ponitur. dux equitum.

baculus qui ancipum rectia sustentat.

Es. Es dabit hæc. tamen hic aries/sic cirtites/ ames.

ira quecū vir/et her⁹ ba aucilt.

cretēsis femi. est cressa. gn rei.

alimētū cuiusc̄ que de tritico.

locus prodūd⁹ i quo cuncta adagro.

terminus viarū quod ereum vas in quo cuncta diuidēs agrū ad agro.

quod edulia coquunt. angl.

a caudron.

Cæspes cres fomes gurges limesq; lebesq;

mydde. vt meridies.

fasciculus spicarū. angl. a sheffe.

ramus vitis. a vyne braunche.

a fote.

fide iussor pecunie quā alii debet.

murus domus ex quadris cuncta materia. a wall.

Mata dies/merges/palmes/ pes/ præs/ paries q;.

a horse man of Rome. a hãme. eques roman⁹. a stocke. a pathe way. ritor dicitur.

Et poples/rames/ stipes / trameſq;/ſatelles.

etiã eſt ram⁹ oliue decerpt⁹ cum fructu. maleus. a carpet. a magot. a mall.

d leuiſſime omnium armatus eſt. miles.

porcus non castratus eſt. a boor hogge.

Atq; tapes/termes/ tudes/& veles/quoq; verres.

¶ Termes eſt vermicul⁹ exedẽs carnẽ: etiã ſumitur pro limite agrorũ. Uerres eſt p prium viri contra quem ſcripſit Cicero. Et verres eſt aper domeſticus.

filius vel nepos Priami regis vt hic Priamides.

lapis ferrum attrahens. anglice an Adamound stone. vt magnes/etis.

vt Prophetes de quo prius. Boetes ſydus celeſte.

Dat patronymicum lapis hic: ſic græca per eſq;.

braſſe.

virus ex equarum iguine defluẽs quo tpe feruntur in amoris feruorẽ.

enyll maner. malus mos.

Aes æris petit hoc/iunge hyppomanes caoethes.

Es neutrũ

quaſi plen⁹ locorũ q̃ multa loca poſſidet. ang. ryche. tẽſtis locuples. .i. fide dign⁹.

a fando q̃ſi fates Poete dicam: tur et p: phete.

ſwyfte. velox.

qui aliquem ſe maiorem ſequendo comitat. a folower. a heyre.

Dant hic & hæc locuples / vates / præpes / comes / heres.

Es cõe.

a ſoudyer/ or a man of warre.

an horſe man

one eyed. ryche.

Deus ex homine factus/ ſiue deus tutelaris.

a fote mã.

an hooſt/or a ghest.

Miles / eques/cocles/diues/pedes/ indiges/hoſpes.

¶ Indiges homo poſt mortem inter duos relatus ſiue relata: et (vt cũ vulgo loquar) canonizatus vel canonizata: teſte Nebriſſenſi. Hoſpes qui ſuſcipit hoſpitio quemq; et qui ſuſcipitur.

Epiſcopus q̃ cæteros antecellit.

idem qđ ppetuus a q̃ ppetim.

ſanus. ſafe and ſounde.

qui aliqua populo emit/ conducit. vel a aliq̃. a ſuerty.

rotundus vt ſagitta/ vel telum. rounde.

omne volatile poſtea pro veloci.

Antiſtes / perpes / ſoſpes / præs / vel teres/ales.

indetus/a/ũ. vneaſly.

vnã linguã ex alia tranſferens. an interpretour.

idẽ quod vegetus in corpore tantum hole and ſounde.

paſt hope. extra ſpem.

longe of lyfe. leſte alyue.

Inquies / interpres, veges, expes/atq; ſuperſtes

¶ Supſtes q̃ er mortuis quaſi ſolus vivus ſuperſtat Ambroſius li. offi. de Noe. Qui ex omnibus ſolus eſt ſuperſtes. Dicit etiã qui ſalvos inter vivos vivit. Terẽ. Queſo

zelotes / vehemens amator ſignificat virilem ſerum. Argeſtes. Apeliotes. ventorũ nomina.

Pyrites/ophites/ lapillorũ nomina.

deos vt sit superstes. Antiqui etiam testes superstites appellarunt. Plautus. Superstitem vtramq; monui ne inuisi abeant.

	q̃ pro fide publica tradit	preses qui preest in republica. ang.	vt tripes. iij. foted.
ipetuosus.	ipetio alteri⁹	a sheryffe.	Quadrupes. iiij. foted.
ab ipetus.	an. a pledge.	deses.	Sonipes. swpfte. vt equus.
hasty.	vt obies.	dull.	Sonipes/a sono pedum.

Impes/ & a sedeo/ iungas ijs & Pedenata.

vincull genus cuius arcture res custodiuntur.

a payre of stockes/or fetters.

Leguntur etiam mansues. i. mansuetus. Trigenos trium generum. que potius antiquãtur. a bee .i. femine.

Compes/apes vel apis generis dicas muliebris.

¶ Aliqui censent compedes carere singulari. Hieronymus tamen in Hieremiaz dicens. Aggregauit compedem meum.

¶ Annotatio de ijs cũ neutris coniunctis.

¶ Salustius. humanum genus inquies atq; indomitum. Lucanus. Imperiumq; comes. Et iuuenalis. Depositum tibi sospes erit Valeri⁹ maximus tñ in soluta oratione dixit. Dues et prepotens nature regnum. Salustius. Inter inquies.

Istorum quædam cum neutris iucta leguntur.

¶ Ouidius. ij. de arte. Addidit ex terno marmore dines opus.
Idem. li. tertio eleg. Post mea mansurum fata superstes opus.
Idem. Os hebes est positeq; mouent vestigia mense.

Singlari tantum numero: pluralia nusq̃.

¶ Heronymus in Exodi. Postulabat mulier a vicina sua et ab hospita vasa argentea. Terentius in Andria. Num ille molestę sunt nuptie propter huiusce hospite cõsuetudinem. Sic hospita terra dicitur in qua facile suscipimur.

Authores dicunt hæc hospita sospita crebro.

¶ Statius. li. iij. The. Accipies fessisq; libẽs iterũ hospita pandas/flamina. Virgi. libro tertio. Pauca tibi e multis quo tutior hospita lustres Equora.

Interdum numero plurali neutraq; lecta.

¶ Cicero in Uerrem. Sacerdotes Cereris/atq; illius phani antiste maioris natu. Ouid. iij. meta. Tractisq; comis antista Phebi. Valerius li. i. Nec dee vetustis ritib⁹ perita deesset antistes. Cicero. li. j. de orato. Utrum qui sit prim⁹ cuius artis antistes. Antestes ab antisto. i. excello.

Nunc hæc antistes, nunc hæc antistita lecta.

¶ Ut hi annales/cronycles. hic casses ferarum vincula siue laquei/hi odores spice/hi manes/secundũ apuleium/sunt anime melioris meriti que i corpore nostro genij dicuntur corpori renunciantes lemures/cum domos incursionibus infestant larue appellantur.

Es pr̃ masculini.

Flexa per es tantum plurali mascula sunto.

dee gratiarũ.		intestina graciliora et candidiora per que labitur cibus. small guttes.		mõtes Hispanie/
tres fuerunt Aglaia Thalia et Euphrosyne Jouis filia.	organorum fistule. organ pypes.		ab obs dea terre dicitur. ryches.	siue due insule in fine Bethice prouincie occidentem versus.

Es pr̃ fœminini.

Hæ charites: cantes/ lactes/ & opes/fero gades

Ædes in plurali tñ ostia vel portæ. ex pmissione dei Sortes dicunt oracula deorũ/ siue responsa.
tũ signat quatã do q̃ fores aperiũtur. gratie p beneficio. partes hereditatis vocantur/ inde sortilegus.
mus: vt edes mee tue: edes similiter signat templũ. gates/ or a doze. habite. thankes. lottes. strengthe.

Aedes/ atq; fores/ grates/ sortes/ quoq; vires. Ædes sacra. a chyrche.

¶ Priscianus sentit dici hic et hec primas singulariter: sed tritior vsus authorum hic optimates: et primates: pluraliter tantum approbat.

¶ De terminatis in is.

Palladius in femi. gñe
gladius p pue medi siue pisc. a swerde. ptulit: et inde assula. an. a chyp. de masculino gñe asser culus. a borde sawed. asseris. an axe tre of a carte.

Hæc petitis, tamen hic acinacis/ assis/ & axis.

anis genus est et latine tinnunculus dicit er accipitrum genere.
minor mõs. the stalke of
a pathe waye. a lytell hyll. an herbe.

Et callis/ collis/ caulis: iungas quoq; cenchris. Is.

templi siue edium custos. a chyriche.
genus piscis capitose qui omnium piscium squamatorum velocissimus est. a molendo ꝺr a myll stone.
reue/ or a warden. a peyre of belowes. a bat/ or a clubbe. a gome to the/

Aedilis/ folis/ fustis/ mugilisq;/ molaris.

the daye that a mã is borne. a spere/ or a cycle/ also the rode wolde. a poste. a fysshe.

Mensis/ natalis/ orbis/ postis/ quoq; piscis. Nota superius

onus ligatũ ligni vel alterius rei ligatura: pollis/ vel pollen/ inis. est idem in tritico quod flos in siligine.
idẽ delphinus a delphyn fysshe. a burthen/ or a boundell. a gourde. the tere of floure. blode.

Et delphis/ fascis/ cucumis/ pollis/ quoq; sanguis. Pollis est flos cuiuscq; frumenti contusi.

lthycus cuius femineum. est libyssa. a share of a
a stone. a worme. a moore mã. a nayle. plough. a swerde.

Atq; lapis/ vermis/ libys/ vnguis/ vomis/ & ensis.

a lener/ or a doze. a fyre. a water pot. Aprill monethe.
barre. blonde. a shoo

Et vectis/ torris/ sotularis/ aqualis/ Aprilis.

¶ Sotularis calceus Hieronym. contra Iuui. Legimus quendam apud Romanos nobilem quum eum amici arguerent/ quare vxorem formosam/ castam/ et diuitem repudiasset/ protendisse pedem et dixisse eis. Et hic sotularis quem cernitis videtur vobis nouus et elegans: sed nemo scit preter me/ vbi premat.

breed/or
a lose
of breed. anheer. assthes. tres asses. octo asses. centum asses.
vt hic panis. crinis. cinis. vt hic tressis. octussis. centussis.

In nis quod finit/iungas & ab esse creata.

¶ De dubijs superius diximus: vt finis/fumis/dumis/corbis/anguis/amnis/canalis. et cetera.

hiero. I Exod. Duos cubitos & dimidiū tenebit.
halfe a pounde in weyght. longitudo: et cubitum et semissem latitudo.

De æquiuocis. **Semis semissis pondus mensura ve vult hæc.**

vt duos cubitos et semis habet. et inde semiuirus/semisomnus/
duos annos et semis agit. semideus.

Semis dimidium neutrum sit & inuariatum.

Semis. Atti. Ciceroni. Simul vero semissis homo contra me arma tulit.

Semissis vilem signat/quum mobile constat.

Cassis. .I in gtō angl'. a salet/or an helmet. cassis in gtō. angl'. a nette.

Cassidis hæc cassis galea est, hic ręteq; cassis.

¶ Glis glissis terra argillosa. angl' (chalke grounde) Glis glitis. est herba rapax et tenax. anglice (a burre)

Glis. **Argillam signans vel lappam glis sibi vult hæc**

hic glis gliris. anglice (a dormouse)

Sed quando murem signabit/postulat hic glis.

deus inferni. hic et hec dis/ditis: idem quod diues.

Dis. **Hic dis est Pluto: diues tamen est hic & hec dis.**

Hi simul he dites plurali hæc ditia flecte.

¶ Is commune duorum.

a fremā of the a wytnes. cytee. pples Italie a samnio colo. a duobus fratribus. genitti. anglice. brothers chyldren.

Hic dat & hæc testis/ ciuis / samnis / patruelis

florens etas q̄ viri & vxoris cognati. an. alyaūce/or sybred. incipit post adolescentiā citeiter xxiiij. annū. a yong psone. hostis; publicus inimicus priuatus. a dog/or an enmy. or in conuiuio socius quasi simul edalis Cato⁹ dicit sodales qui eisdem colegij sunt. anglice. a copanyon/or a felowe.

Affinis / iuuenis / canis / hostis / iunge sodalis.

Tricuspis quod habet tres cuspides. anglice. iij. poynted/or. iij. quare. Ouid. Positoq; tricuspite telo mulcet aquas rector pelagi. vt tricuspide telo. a. iij. square darte.

Atq; tricuspis: in obliquis quod iungito neutris.

vt hic & hec omnis & hoc omne.

Adiectiua per is hic & hæc dant/& per e neutrum.

ciuitas Egyptiaca vbi ingentes Pyramides erant; ab Ogdoo rege extructa. vt hec Memphis/tis. opus Virgilianū. hec Aeneis/idos. trassormacyon/a thynge fourthapen/or chaunged. hec methamorphosis.

Barbara in is dant hæc/patronymicum quoq; græcum.

vt periodos cuiuslibet rei circuitus Synodos generalis dicti conuocatio, methodos breuis via que cito ducit ad terminum.

a floure. a whet stone. a dowue. a tree. nata.
vt hic flos floris.

Os masculinum.

Hic tenet os, tamen hæc cos dos arbos sata hodosq;

insula in Egeo vbi nati sunt Pittheus/Aethra/et Theonis. phrastus. Lesboe.

insula in egeo patria Apollis/dicti etiã Pythie/et Cynthia. vt hec Delos/delius. Chios.

carmẽ hercum. ciuitas. Grecie.

Os fœmi.

Multaq; græca per os. tñ hoc prebent epos argos.

Dico multa q; q̃dã etiã greca masculina logos isthmos cydos

olim elementorum confusio/et rerũ intriũ secundũ Hesiodum. anglice a confusyon/or derknes.

suauis cantus vel dulcis modulatio. a melodyous songe.

a mouthe/ or a face. ab os. a bone

Os neutrũ

Et chaos/ atq; melos: iungas os oris & ossis.

q̃ nihil põt: vt impos potis. i. non habens votũ. an. not hauynge.

qui habet vel assecutus est aliquid. hauynge.

q̃ vel q̃ sac̃ tractat. a preest/or a nonne. sibilla sacerdos. i. sac̃ oracu. tractãs. a keper.

Os eõe.

Dant hic & hæc impos/ compos/ custosq;/ sacerdos/

amans bonũ mundicie. vel dici põt. politꝰ elegãs. ang a clene person.

iuuẽcus/vel cã. an oxe/or a cowe.

facit gtiñ in ontis. a keruer at the table.

Bos sic chironomos/quidam addunt philocalosq;

Glos est paruꝰ flos quẽ margaritã appellãt. cuius gtũs glossis. anglice eye bryght.

Glos glotis/est lignũ emortuũ/quod tenebris relucet. anglice (a globerde)

Per glos facit gtiñ glotis. my brothers wyfe/or my systers in lawe.

Hæc glos sit fratris coniunx: hic flos quoq; lignum.

¶Vs secundæ.

a lorde/or a mayster. vt hic dominus/mi/no.

Vs sit masculinum quod flectit norma secundæ.

papyrus tegmen iuncti: quod nunc pro charta sertice ponitur. anglice. paper.

carbasus scõm Probũ et Capiũ est masculini gtis. a sayle clothe.

a crystall stone.

Hęc dat crystallus, sic carbasus atq; papyrus:

vocalium cõgluti= natio. vt æ. œ. oi.

est genus li= ni subtilissimi. angl. clothe of raynes.

ẽ gemma qua oculorũ acies recreant q̃ ni= hil viridi⁹. an. an emeraude.

aquarum immensa profun= ditas.

Diphthongus/ byssus/ / colus/ atq; smaragdus/ abyssus.

genus glan= dis & herba qua ventilan= tur grana et pur= gantur.

a paische. the grosde. a clyster. a fanne. a house. qñ insula est.

Aluus/ humus/ balanus/ vannus/ domus/ atq; phaselus

herba odo= rifera si= ue frutex. est arbuscula aromatica.

celeste syd⁹ q̃ Ursa dr. the pole. wylderneſſe. potius. a clyster.

Phaselus dudi sghia. a fyſ= shers bote. mas culi. genus legu= minis.

Arcus & eremus/ nardus/ costus/ quoq; botrus.

vt synodus/ vel dos. methodus vel dos.

hyssop⁹ (yssope) hec thym⁹ (thyme)

hec vimus (an elmẽ tree) hec alnus (an aldre tree)

Et quod gignit hodos/ sic herba vel arbor in usq;

Ubi. Ille malũ virus serpen= tem maris b⁹ addidit atrs, poyson.

profundita= tis significat. the depe see.

quidam dicũt pelagus.

the commune people.

Us neu. secũde Ulgus incer= ti generis.

Hoc virus/ pelagus: nunc hic nunc hoc dato vulgus,

a tresse.

a melody/ or armony. hoc melos/ melus.

vt hic tripus/ vel dos. et methodus/ vel dos. idem quod os grecum.

Vs veniens ex os græco, genus os retinebit.

¶Vs ternæ.

Pecus pecoris/ sm Uallam dr de iis animalibus/ quorũ sunt greges: vt ouium pecorum. anglice catell.

vt hoc pecus pecoris. an hare. vt hic hec hoc vetus (olde)

Us grecum.

Hoc ternæ dabit us lepus hic: vetus est genus omne

Pecus pecudis dr de iis animalibus quorũ sunt armenta: vt equorum mu= lor/ bouũ. angl. beestes vt hec pecus pecudis.

angl. helthe. hec salus salutis.

bondage/ or seruyce. hec seruitus/ tutis.

Hoc rus ruris. the countre. Hoc crus cruſ a legge.

V genito crescens/ u seruans hæc sibi poscit.

sanies et quicunq; humor in putredi= nẽ ꝓsus. mater/ or corrupcyon.

frankencense.

vt hoc thus thuris. hoc pus.

vt antipus habens tipodis habens pedes con= tra nos.

a mouse. s. pes.

Hoc monosyllaba dat, tamen hic mus/ pus quoq; nata,

a crane. a sowe.

dsquis de liguria patria Italie.

Hic simul hæc poscunt grus/ sus/ coniũge liguscq;

Intercus est morbus inter cutē et carnē: quod hydrops appellatur. the hydropsi.

Interea adiectiuū est ois gñis: et est quicquid est inter carnē et cutem. Gellius. Intercutib⁹ vitijs macētes.

Intercus morbus dabit hoc alias genus omne.

¶ De dubijs: vt paradisus/pharus/arcus/grossus/intybus/phaselus/atamus/platanus/carbasus/cupressus/pampinus: dictum supra.

¶ Vs quartæ.

langhynge.

vthicrisus/us/ui.

Quartæ nomen in us dabit hic, tamen hæc sibi poscunt.

an yle of a chyriche/a poriche/or a halary. a kynrede. a hande/or an hoste. an house. ab iduare antiq̄ qō est diuidere: qz diuidit mensem. the dayes in the myddes of the moneth.

Portibus/atq; tribus/sic & manus/& domus/Idus/

mater mea vrotis mee socrus/illa rarius illius nurus a moder a doughter I lawe. a olde woman. in lawe. or an olde trotte. hic anus idem quod poder. ang. an aro.

Et nurus/atq; socrus/anus & mulier: secus hic dat.

¶ De equiuocis.

acus tripliciter accipit: est neutrius gñis et tertie declinationis p purgamēto grani. anglice. chaffe.

ac⁹ quarte et feminei gñis est instrumētū sutorium. anglice. a nedle.

acus scde declinationis et masculin gñis est piscis habens caudam acutissimam. a sharympe.

Hoc dat acus ternæ, quartæ hec dabit, hicq; secundæ

Ficus morbus in podice in morem fici. anglice. the emerodes.

anglice. a frygge/or a frygge tree.

Hic ficus morbus, dabit hæc sed fructus & arbor.

Quum dixi ficos rides quasi barbara verba.
Et dici ficus Ceciliane tubes.
Martialis. Dicemus ficos quas scimus in arbore nasci.
.i. declinationis. Dicemus ficos Ceciliane tuos.

Flexus est (quicquid signat) quarti atq; secundi

Penus signt omne esculentū et poculentū quo vescamur homines. angl. all maner of vytayle. penoris in gtō. hic penus. hec penus peni.

Hoc penus est ternæ. penus hic dabit hęc q; secundæ

penus/us/ui. hoc penu. hoc penum/penu.

Hicq; penus quartæ, hoc dabit u simul umq; secundæ

hoc specus/ūs. hic specus. hec specus/ci.

hic specus/us/ui. hoc specu. a hoc specū ci. fossa. an. a dytche/or a caue. et in spelūca.

Spectūs rō in vsu non sunt Calepin⁹ quoq; ōt hec specs reperiri.

Et genus & flexum specus exposcit sibi eundem.

¶ De terminatis in ans/& s/consonante p̄cedēte.

prayse. vtlaus. deceyte. frauis. ꝓprīū nomē castelli. Emaus. a beme. vt trabs. raskall people. bleb. a chabce. sors.

Hęc dat nomen in aus, sic s consona præsit.

	q̄q̄dfari	participium		
innocens.	non pōt	a torreo be-	participium a	
innocent.	dombe.	ynge dryc.	serpo/is.	ab orior oriās.
vt solers/insons.	infans.	torrens.	serpens	the eest parte.

Adiectiua tamen flectuntur per genus omne.

		serpens cuius morsu corpora rabescūt in Lybia reperit:		ē q̄q̄dhīs tres dētes.
a hyll.	a bryage. a well. a tothe.	untur.	a cable of a shyppe.	anglice a dragge.

Ns mas. Hic dāt/mons/pons/fons/dens/sepsq;/rudensq;/tridensq;

Partes assis/ sunt vntia. sextans. is. vnce. q̄drans. iii. vnce q̄cunx. v. vnce semis. vj. vnce bes/bessis. viij vnce. dodrans ix. vnce. dextās x. vnce. deunx. xi. vnce.

quarta pars assis anglyce. a ferthynge/ or thre vnces.

Quadrans/& partes assis quod ab vntia dant us.

a lande flode/or a dryebroke.	anglice. a mattok. instrumentū rusticū.		a shepe of. is share.

Torrens atq; bidens/ qđ ouē signās sibi vult hęc.

hoc est quoties tūgūtur cū hoc nomine telū/instrumēnum vel huiusmodi: vt telum bidens/instrumentum tridens.

Et quandoq; bidens petit atq; tridens genus omne.

De dubis. vt serpēs/scrobs: supius dixim⁹

	vbi flumina	vbi duo flumina inuicē occurrunt	
eest parte of the worlde.	ouk. the heed of a water.	the metyng of two stremes.	the west parte of the worlde.
vt hic oriens.	profluens.	confluens.	occidens.

Ens ductum ex orior pro/aut con/fluit occidit hic dat.

.i. qñ ens sumitur substantiue. qñ ens est participiū/et adiectiuū.

Fixum quum fuerit. secus exposcit genus omne.

sigt terram illam continentem infra oceanum hec continens.	pro litera que cum vocali iungitur. hec consonans.

Ens fœmi Ens a contineo simul ans a consono vult hæc.

illud quod antecedit relatiuum.	illud quod sequitur antecedēs secūdū Dialecticos.	idem quod aial.
vt hoc antecedens.	hoc consequens.	hoc animans.

Pro vice sumptum hoc præsens vult participale.

qui studet.	.i. amator.
vt hic studens.	hic amans.

Cum pro verbali sit in or positum sibi vult hic.

CNs/bs/ps/communia duorum.

father and mother	q̄ vel que	qui vel que	double or. ij.	
ille vl illa	nō potest	nō nubit. ang. a sengle	faces in one hoode.	
qui parit.	fari.	persone.	vt bifrons.	

Bifrons. past shame.

Hic petit hęcq; parens/ infans/ cælebs fata fronsq;.

populus in hyſpania/
populꝰ de apꝫ quos ferrū du=
Arabia. riſſimū inuenitur. anglice a gadde of ſtele.

Sic & Arabſq;/Calybs: quod pro ferro ſibi vult hic.
anglice a nyte. anglice.ryce/as ryce potage.
lendis in grō faciens. lentis in genitiuo faciens.

Lens animal ſignans vult hæc/dabit hicq; legumen
a man that is ſeke
of the dropſye. a man of Inde. a ſtocke/or body of a tree.
vt hic hydrops/pſ. Ethiops/pis. vt hec ſtips/ſtipis.

Ps præiuncto petit hic/monoſyllaba ni ſit.
Uirgilius. heu ſtirpem inuiſam. Uirg. Cū ſemel in ſylute imo de ſtirpe reſ=
a kynred/or a blode ſum. the ſtocke/or cote of the tree.

Stirps pro progenie petit hæc/truncus dubij ſit.
perſius. Nec in bicipiti Parnaſſo.
iij. hedes. iij. hedes. vt Cerberus triceps.
vt hic hec hoc biceps. triceps.

Quod format caput aut capio genus omne repoſcit
municeps proprie
Ut qui in ciuitatem
Romani receptus mu=
nerum particeps fuit
ſed abuſiue nunc eſt qui in re publica aliquid
ciuis. a freman. a fowler. emit/aut conducit.

Princeps muni(q;)ceps auceps manceps hic & hæc dant.
a fyre brande. nyght. ſnowe. a nutte. falſe.
.i. finitū. vt hec fax/cis. nox. hec nix. hec nux. vt hic hec hoc fallax.

X clauſum dabit hæc ſed mobile vult genus omne.

¶Exceptiuncula ab x.

vt hic rex. a kynge.
hic grex. a flocke.
a flee. a gnatte. a olde man.
vt hic pulex. culex vt hic ſenex.

E præat quoties x hic poſcit/tamen hæc dant.
dicitur ea que vi=
rum a coniuge.
cuiꝰ ntūs. dreg= pellicit. a wale of houſholde.
rarius. lawe. ges. an harlot. a rodde. ſheres. ſtuffe.

Nex/lex/fex/pellex/ vibex/forfexq;/ſuppllex
quod cannam vel
harundinem pro=
a peyre of fert. a flegge.
cyſers. piſcis. vt hic carex.

His iungas forpex/halex/terræ quoq; fœtus.

¶Fxceptiuncula ab x generalis.
a vaute/or
a baudy a cuppe/or
a kyng. a flocke. a ſhrub. houſe. a chalys.

Hic ſed dant rex/ grexq;/frutex/fornixq;/calixq;.

Genera noim VV. C.iiij.

Nex nec' mors q̄ ferro fit aut alia vi. vñ nex cidaꝫ q̄ interfectus eſt. et ſine vulnere. vt cenſet Feſtus.

Calix gr. cū/a priore g eſt folicul' que fructus arbor cooperitur.

a water edder. a shayle. testudo cō=cha coopta. a chest of a man/or a brest plate. lodix linea. an a shete.
madder. lodex lanea. an a blanket.

Et ſandix/natrix/limax/ thorax/ quoq; lodix.

a broken/or ſwolē vayne. a beed worme q̄ in re volui. ex captarū genere. aial i getulia vr licie vr alib. vir Thra= cie. Thrax. vir Phry= gie. a Phryx.

Erit ppriū viri. Zapix ventꝰ ſuperꝰ in gña libus regulis.

Atq; varix/ volusx/ & orix/ gentile per xq;.

genus na= uigij velo= ciſſimū a barke. beye colour. the byrde of Araby. vt quicunx/ſeptunx/decunx. ab hac dictione. i. deriuatū.

Et cęlox/ ſpadix/ phœnix/ unx vncia ductum.

De æquiuocis.

the ſylke worme. the ſylke webbe.

Hic verme petit bombix: pro vellere vult hæc.

qua lapides in muris conglutinantur: tunc tantum generis feminei dr. a lyme stone.

Calx pes imus/capit p̄ pro cuiuſq; rei fine. vt caput pro principio. Perſius in portam rigidos calces extendit. Apul. vi. meta. Expugnata patientia mea calces validos extuleram. De femineo. Virgilius. ix. Eneid. Quadrupedemq; citū ferrata calce fatigat.

Calx lapis hæc vſtus: pars hic aut hæc pedis ima.

De verbalibus in trix.

vt cultricis animalis/ altrici ſolo. victrice telo.

que colit. que vincit. que alit.
vt hec cultrix. victrix. altrix.

Trix verbale dat hæc: genito/terno/quoq; ſexto.

Luca. Tollite iam pridē victricia tollite lignum vt hi et he cultrices/et hec cultricia.

Quod neutris iungas: plurali dat genus omne.

FINIS.

Ex typis VVinandi VVordenſis/vigeſimo nono verbi incarnati ſupra ſeſquimilleſimum anno. Pridie Kalendas Iunias.

God save the queene

wynkyn de worde

THE END

TITLE Gramat
(Anr. ed.).

AUTHOR Whittinton

LIBRARY Bodleia

LIBRARY REF. NO. Maso

ORDER NO 10291

UNIVERS

ANN ARBO

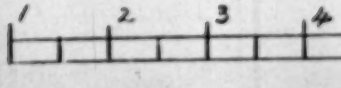

ND OF

tice etc

.

on. R. Date. 1529.

ian.

son. H. 12. (2)

S.T.C. 25491.

ERSITY MICROFILMS
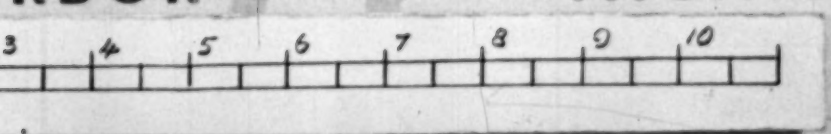
RBOR MICHIGAN